

behandling af tilståelsessager er anvendelige, jfr. § 687, stk. 2.

De i praksis vigtigste nævningsager er sager om overtrædelse af straffelovens §§ 180 og 181, stk. 3 (kvalificeret brandstiftelse), § 191, stk. 1, 2. pkt. (kvalificeret overdragelse af narkotika), § 216, stk. 2 (kvalificeret voldtægt), § 237 (drab), § 245, stk. 2, og § 246 (vold med døden til følge m.v.) og § 288, stk. 2 (kvalificeret røveri).

Nævningekollegiet afgør selvstændigt skyldsspørgsmålet. Inden nævningernes votering modtager de en retsbelæring af retsformanden (d.v.s. en gennemgang af de relevante lovbestemmelser og af sagens faktiske omstændigheder), men retsformanden kan ikke overvære nævningernes votering og leder således heller ikke denne. Hvor nævningernes afgørelse går ud på, at tiltalte er skyldig, men de juridiske dommere finder, at sagens bevisligheder ikke har givet tilstrækkeligt grundlag for at anse tiltalte for skyldig, kan disse dog beslutte, at der skal ske en ny domsforhandling, jfr. retsplejelovens § 904 om den såkaldte dobbelte garanti.

Findes tiltalte skyldig, og tiltrædes nævningernes afgørelse af de juridiske dommere, foretages sanktionsfastsættelsen og strafudmålingen af de juridiske dommere og nævningerne i forening, jfr. retsplejelovens § 906 a. Hver nævning har herved én stemme, mens den samlede vægt af de indbyrdes lige dommerstemmer er lig nævningernes tal, d.v.s. at de juridiske dommere i de sædvanlige tilfælde, hvor 3 dommere og 12 nævninger medvirker, hver har 4 stemmer.

Om baggrunden for de gældende regler vedrørende anvendelsesområdet for nævningebehandling henvises til betænkning nr. 994/1983, side 16ff.

2.3. Om retsplejerådets principielle overvejelser vedrørende *anvendelsesområdet for domsmandsordningen* henvises til betænkning nr. 994/1983, side 35ff.

Som det fremgår heraf, er det retsplejerådets opfattelse, at sondringen politisager – statsadvokatsager ikke længere er et velegnet kriterium for, om domsmænd skal medvirke ved behandlingen af sagen. Kriteriet har som nævnt ovenfor været anvendt siden domsmandsinstitutionens indførelse i 1936. Det blev dengang overvejet, hvorvidt domsmænd bør medvirke ved behandlingen af politisager. Under hensyn til at en ordning med deltagelse af domsmænd i de mange politisager ville være bekostelig, og at politisagsforseelser dengang oftest var af bagatelagtig karakter og derfor blev afgjort med advarsel eller en mindre bøde, fandt man

imidlertid ikke, at der var behov for at lade lægdommere medvirke ved afgørelsen af politisager.

Siden den nuværende ordning blev fastlagt 1936, er påtalekompetencen i betydeligt omfang ved siden af den almindelige regel i retsplejelovens § 721 henlagt til politimestrene. Denne udvikling har medført, at politisagsområdet er udvidet dels med en betydelig gruppe af sager, hvor der efter loven kan idømmes fængselsstraf, dels med sager, som ofte medfører betragtelige bødestraffe. Sagerne har endvidere på grund af deres sammenhæng med den stigende offentlige regulering af samfundet ikke sjældent en særlig offentlig interesse.

På den anførte baggrund foreslår retsplejerådet, at domsmandsordningen udvides til at omfatte de vigtigere politisager.

Et *flertal* i retsplejerådet finder således, at domsmænd normalt bør medvirke ved afgørelsen af politisager, der ikke afgøres som tilståelsessager, og hvori der bliver spørgsmål om idømmelse af *højere straf end bøde*. En sådan ordning bør efter flertallets opfattelse gennemføres på den måde, at retten normalt tiltrædes af domsmænd, når anklagemyndigheden har nedlagt påstand om idømmelse af frihedsstraf. Efter forslaget skal retten være afskåret fra at idømme frihedsstraf – betinget eller ubetinget – hvis domsmænd ikke har deltaget i behandlingen af sagen. Den foreslåede udvidelse af domsmandsordningen omfatter såvel behandlingen i 1. instans som eventuel ankebehandling i landsretten.

Et *mindretal* i rådet (politiets repræsentant) er af den opfattelse, at spørgsmålet om anvendelse af domsmænd i politisager bør bero på et samlet skøn hos retten over sagens betydning for den tiltalte, og at dette skøn bør udøves uafhængigt af anklagemyndighedens påstand. Mindretallet finder endvidere ikke, at retten bør være afskåret fra at idømme frihedsstraf, hvis sagen behandles uden deltagelse af domsmænd.

Der er i retsplejerådets enighed om, at sager om overtrædelse af færdselslovens § 117, stk. 5 (kørsel med motorkøretøj, efter at retten til kørekort er frakendt) og sager om overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 1, nr. 2 (ulovlig indrejse), uanset at der er spørgsmål om højere straf end bøde, fortsat bør behandles uden deltagelse af domsmænd. I disse sager, som forekommer hyppigt, sker straffastsættelsen i praksis efter faste retningslinier, og de bevisproblemer, der foreligger i disse sager, er sædvanligvis forholdsvis enkle.

Efter retsplejerådets opfattelse bør domsmænd – foruden i sager om frihedsstraf – deltage i afgørelsen af de mere *betydningsfulde bødesager inden for*